

Vresbokarna kring Torna Hällestad

”Hela den lilla skogen är ur biologisk synpunkt så intressant, att det får fastslås som ett starkt önskemål att området bleve så fredat, att dess märkliga värden i görligaste mån kunde bevaras.”

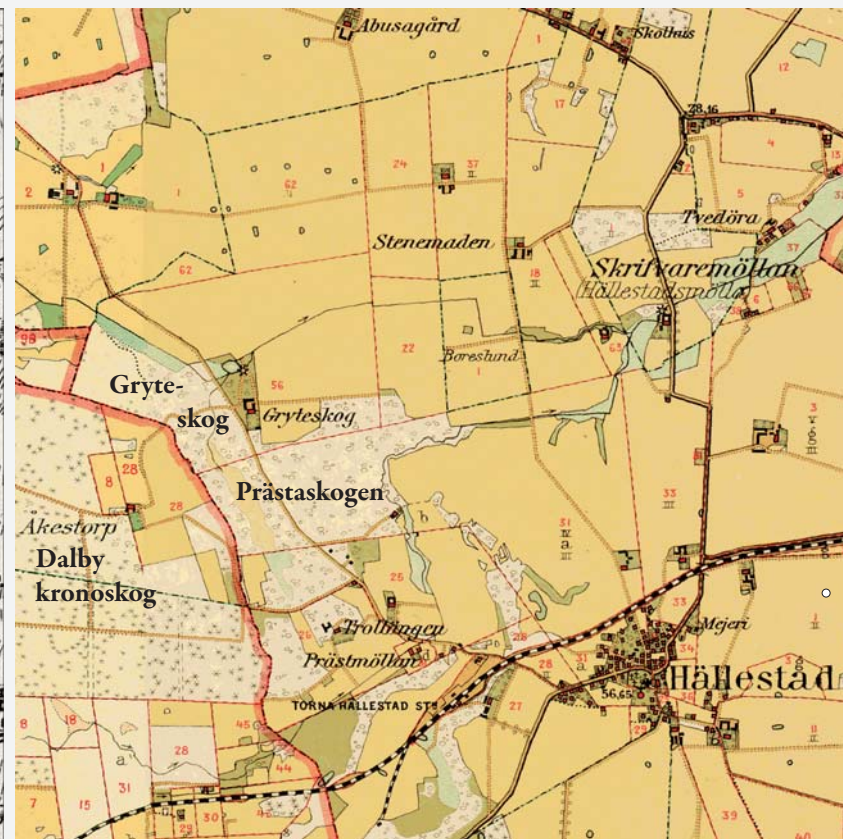
Waldemar Bülow, Skånes naturskyddsförenings årskrift, 1929

Hällestad By, belägen uti Hertigdömet Skåne, Malmöhus Län, Torne Härad, Hällestad Socken och Skoghögden, afnöt Anno 1719.

Skånska rekognoseringskartan 1815
I kartbeskrivningen står: Hällesta Socken är huckig och skogbevixt.

Häradsekonomiska kartan 1910-1915
Det väste gran i Dalby kronoskog och lövsög på andra sidan den röda sockengränsen.
Torna Hällestad station öppnades 1912 och blev ett populärt utflyktsmål för Malmöbor. Skolbarnen sjöng: Till skogs ska låget gå!

Varför finns det så många vresbokar kring Torna Hällestad och inte i Skrylleskogen?

”Mycket krokot boke”

I utställningen ”Skogen som försvann” inne i naturum berättas om storskogen Skrölle och om storskiftet som gav bönderna större frihet att avverka skog. 1774 skrev överjägmästare Schwerin:

Den ena stubben skriker efter den andra, det är en jämmar att se dem.

Han beskriver skogen:

*... som bestående av mycket krokot och något lite ungt boke ...*¹¹⁾

Torna Hällestad varken storskiftades eller enskiftades.

Kartorna ovan visar att skogen aldrig har avverkats helt.

Vid laga skifte 1841 ingick en särskild paragraf som reglerade hur skogen fick utnyttjas:

*... utbytet av skogen sträcka sig hela byalaget igenom man och man emellan ...*¹⁴⁾

Med stor sannolikhet har det funnits vresbokar – mycket krokot boke – även i storskogen Skrölle.

Geologin

Finns det ett samband mellan geologin och förekomsten av vresbok?

Torna Hällestad ligger i ett helt nät av rullstensåsar.

När inlandsisen för cirka 13 000 år sedan släppte sitt grepp om landskapet låg det kvar jättelika orörliga isblock i terrängen s. k. dödis. I dödisblocken bildades sprickor som fylldes ut med grus och sand efterhand som isen smälte. Rullstensåsarna visar riktningen på dessa sprickor.

Dokumenterade bestånd av vresbokar finns eller har funnits i områden med liknande geologi, såsom Svedalatrakten och nordöstra Själland där Adolf Oppermann gjorde noggranna studier av bokens avvikande former.

Trollskogen

I Skånes Natur 1921 omnämns trollskogen i Torna Hällestad för första gången.⁸⁾

”Det bör också erinras om de märkliga bokträden i Gryteskog i Hällestad, där en mängd bokar ha egendomligt vridna och knotiga former och flera liknar paraplybokar.”

Waldemar Bülow

”Om Trollskogen sägs det vara troll som en natt vridit träden till lek och galenskap. Vresboken har på grund av sitt växtsätt och en mystik som omger den ofta förknippats med just sagor och troll.”

Kaj Wirenbook

Naturminne - naturreservat

Gryteskog fridlystes som naturminne 1959.

Ägaren fru Anna Texell hade inkommit med en skrivelse:

Att inom området finnes en enefälad samt åtskilliga hängbokar.

Syftmålet med ansöknigen vore att bevara området som växtplats för dessa hängbokar.

De flesta vresbokar kring Torna Hällestad finns idag inom naturreservaten: Gryteskog, Prästaskogen, Hällestad's åsar och Knivsåsen.

The Dwarf Beech Trees around Torna Hällestad

“All of the small woodland is, from a biological point of view so interesting, that it should be stated that there is a strong desire that the area be protected, so that the remarkable values can be conserved, as far as possible.”

Waldemar Bülow, Skånes Naturskyddsförenings årskrift, 1929

Why does the dwarf beech grow around Torna Hällestad and not in Skrylleskogen?

“Very crooked beech”

In the exhibition “The Woodland that Disappeared” in the Nature and Visitor Centre, the story of the large woodland called Skrölle and the land reform that gave the farmers greater freedom to fell woodland is told.

In 1774 the senior forester Schwerin wrote:

Each stump screams after the next, it is a real tragedy to see them.

He described the woodland:

*...as consisting of lots of gnarly beech and a few young ones ...*¹¹⁾

Torna Hällestad was never subject to any of the agricultural land reforms.

The above map shows that the woodland has never been completely cleared.

At the time of the Enclosures Act in 1841, a special paragraph was included which regulated

how the woodland could be used:

*... the income from the woodland should be divided equally between each and every man in the local residents society ...*¹⁴⁾

It is very likely that there were also dwarf beech – very gnarly beech – in the large woodland called Skrölle.

Natural Monument – Nature Reserve

Gryteskog was protected as a Natural Monument in 1959.

The owner, Mrs Anna Texell had sent in an application:

That within the area there is a pasture with juniper as well as some weeping beech trees. The aim of the application would be to conserve the area as a place for these weeping beech trees.

The majority of the dwarf beech trees around Torna Hällestad are now within the Nature Reserves of: Gryteskog, Prästaskogen, Hällestad's Åsar and Knivsåsen.

Geology

Is there a connection between the geology and the presence of dwarf beech?

Torna Hällestad is situated in a network of eskers.

13000 years ago, when the ice began to retreat from the landscape, a giant block of ice was left

behind, known as a stagnant ice block. Cracks formed in the ice block, which filled with gravel and sand as the ice melted. The eskers reflect the direction of these cracks. There are documented stands of dwarf beech, both existing and historic, with similar geology, such as the Svedala area or Northeastern Själland where Adolf Oppermann undertook careful studies of the abnormal shapes of the beech.

Trollskogen

In the journal Skånes Natur, in 1921, Trollskogen in Torna Hällestad is mentioned for the first time.⁸⁾

“We should be reminded of the remarkable beech trees in Gryteskog in Hällestad, where a large number of beech trees have strangely twisted and gnarled shapes and some are like umbrella beech trees.”

Waldemar Bülow

“It is said that one night in Trollskogen, a troll twisted the trees as a game and in a state of madness. Dwarf beech has, due to the way in which it grows and the mystery surrounding it, often been associated with legends and trolls.”

Kaj Wirenbook

